

ЧИ Є ВІЙСЬКОВІ ФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ: ПРАВОВИЙ ОГЛЯД

МИНА Володимир - к.ю.н., викладач кафедри правового забезпечення та правоохоронної діяльності факультету забезпечення державної безпеки, Київський інститут Національної гвардії України

ORCID-ID: 0000-0002-1523-4737

УДК 351.74 : 351.746.1 : 355.1(477)

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.2.14>

У статті здійснено правовий аналіз питання наявності підстав відносити військові формування до правоохоронних органів.

Від вирішення питання, чи належать військові формування до правоохоронних органів, залежить не лише поширення чи непоширення дії Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року № 3781-XII на таких осіб, але й визначення їх правового статусу в інших правовідносинах. Наприклад, від розуміння того, чи належать військові формування до правоохоронних органів, залежатимуть кримінально-правова кваліфікація перешкоджання представникам таких у здійсненні їх повноважень.

Законодавець у Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року № 3781-XII закріплює відкритий перелік правоохоронних органів, вказуючи на те, що такі здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. При цьому не вказує, що правоохоронний зміст повноважень є основним у правовому статусі таких органів, а лише вказує на наявність правоохоронних функцій.

А тому науковий огляд був спрямований на аналіз приписів законів України, що визначають правовий статус окремих військових формувань, а саме вказівки на повноваження в частині забезпечення схоронності правопорядку: «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25 березня 1992 року № 2232-XII; «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII; «Про Збройні Сили України» від 6 грудня 1992 року № 1934-XII; «Про основи

національного спротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX; «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 року № 876-VII; «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 року № 2229-XII; «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20 грудня 1991 року № 2011-XII.

Проведений аналітичний огляд законодавчих приписів, які визначають повноваження військових формувань, дає підстави для висновку, що військові формування як такі, що забезпечують захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, забезпечують схоронність певної частини державного правопорядку, а тому є правоохоронними органами.

Окрім цього, аналіз засвідчив відсутність чіткої законодавчої вказівки на військові формування як правоохоронні органи. Висловлені висновки базуються на системному тлумаченні законодавчих приписів. А тому, вочевидь, більш чіткі законодавчі підходи *de lege ferenda* в частині визначення ознак та системи правоохоронних органів зняли б «одвічну» потребу в доктринальних спробах сформувати перелік тих органів, які слід відносити до правоохоронних.

Ключові слова: правоохоронні органи, військові формування, Збройні сили України, військовослужбовець, правопорядок.

Постановка проблеми

Однією із ознак будь-якої держави як такої є наявність власного війська, яке покликане забезпечити національний суверенітет, територіальну цілісність держави та порядок державного управління від небезпек зовніш-

ного та внутрішнього характеру. А тому визначення правового статусу військових формувань є правовою гарантією їх діяльності та, врешті, захисту.

Вторгнення Російської Федерації на територію України у 2014 році та повномасштабна агресивна війна, розв'язана державою-агресором проти України у 2022 році, зумовили соціальний запит на вирішення питань правового статусу військовослужбовців військових формувань у різних правовідносинах. Це, своєю чергою, диктує запит на доктринальний пошук.

Метою цієї статті є з'ясування, чи є нормативні підстави відносити військові формування до правоохоронних органів.

При цьому вирішення питання, чи належать військові формування до правоохоронних органів, лежить не лише в площині поширення чи непоширення дії Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року № 3781-XII [10] на таких осіб, але й в інших правовідносинах. Наприклад, від розуміння того, чи належать військові формування до правоохоронних органів, залежать кримінально-правова кваліфікація перешкодження представникам таких у здійсненні їх повноважень. Так, у кримінальному законі України є норма ст. 114-1 про перешкодження законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань в особливий період, а також низка статей про перешкодження здійсненню повноважень працівнику правоохоронного органу (статті 343, 345, 347, 348) [5].

Стан теоретичного дослідження

Питання змісту та обсягу поняття правоохоронних органів належить до дискусійних, а відтак таких, що жваво досліджувалися в правовій науці. Так, науковці справедливо вказують на відсутність законодавчого визначення поняття правоохоронного органу та ознак, за яких той чи інший новостворений підрозділ міг би належати до цієї категорії. З огляду на це, необхідно чіткіше законодавчо визначити систему правоохоронних органів України, виходячи зі змісту правоохоронної

діяльності і головних ознак правоохоронних органів [6, с. 93].

Так, слід відзначити, зокрема, праці таких авторів, як А.Н. Бандурка [1], Д.І. Бородін [2], А.М. Куліш [6], С.Я. Лихова [7], В.І. Осадчий [8], П.В. Ясиновський [17].

Виклад основних положень

Відповідно до абзацу першого ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року № 3781-XII правоохоронні органи – органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [10]. Вочевидь, законодавець закріплює відкритий перелік правоохоронних органів, вказуючи на те, що такі здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. При цьому законодавець не вказує, що правоохоронний зміст повноважень є основним у правовому статусі таких органів, а лише вказує на наявність правоохоронних функцій. З цим, зокрема, пов'язана чи не одвічна проблема визначення змісту обсягу поняття правоохоронних органів.

При цьому діапазон підходів у визначенні обсягу поняття правоохоронних органів коливається від позиції, що ними охоплюються всі державні органи і громадські організації, яким так або інакше законодавством надані правоохоронні функції [7, с. 74-76; 8, с. 71-72] до розуміння їх як лише державних органів, що спеціально створені для забезпечення законності і правопорядку, боротьби із злочинністю і яким з цією метою надані повноваження застосовувати передбачені законами заходи примусу та перевиховання правопорушників – суд, органи юстиції, прокуратури, внутрішніх справ, безпеки [1, с. 6-8].

Однак, навіть поверхневий аналіз змісту понять «правозастосовний» та «правоохоронний» дає розуміння того, що це публічні ор-

гани, що здійснюють застосування норм права або охороняють існуючий правопорядок.

Так, Великий тлумачний словник сучасної української мови вказує, що правоохоронний – стосується правоохорони законності, пов'язаний з нею [3]. Тобто в загальному лексичному розумінні термін «правоохоронний» охоплює діяльність по забезпеченню законності, правопорядку, тобто запобігання та протидію будь-яким проявам девіантної поведінки.

А тому логічно постає питання, чи слід визнавати правоохоронними органами військові формування, які беруть участь у захисті держави від збройної агресії. Адже агресивна війна визнається злочином проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку не лише національним законодавством (ст. 437 Кримінального кодексу України [5]), але й міжнародним (ст. 8-bis Римського статуту Міжнародного кримінального суду [16]). А тому військові формування фактично беруть участь у протидії, припиненні цього злочину.

Відповідь на це питання слід шукати у регулюючому законодавстві, яке визначає правовий статус військових формувань, зокрема, наявність у них правоохоронних функцій. Як зазначається в літературі, функціональний критерій треба визнати головним при визначенні того чи іншого державного органу як правоохоронного [2, с. 49].

Так, Конституція України в ст. 17 закріплює, зокрема, що оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні сили України (ч. 2); забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом (ч. 3) [4]. Тобто Основний Закон України, з одного боку, розмежує військові формування та правоохоронні органи. Втім, прямо вказує на військові формування, поряд із правоохоронними органами держави, як такі, що забезпечують державну безпеку та захист державного кордону, схоронність яких, без сумніву, є частиною правопорядку в державі. Врешті, саме вказівка на органи охорони державного кордону є

однією із альтернативно вказаних в абзаці першому ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року № 3781-ХІІ. А це вже дає підстави для попередніх висновків, що військові формування є правоохоронними органами, хоч із спеціальним (військовим) статусом.

Більше того, абзац другий ч. 1 ст. 1 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року № 3781-ХІІ прямо вказує, що відповідно до цього Закону захисту підлягають, зокрема, також військовослужбовці Сил спеціальних операцій Збройних сил України, які беруть безпосередню участь відповідно у: в¹) виконанні бойових (спеціальних) завдань, покладених на Сили спеціальних операцій Збройних сил України; г) охороні громадського порядку і громадської безпеки; є) нагляді і контролі за виконанням законів.

Тобто є прямі вказівки на поширення Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» на окремі структурні частини Збройних сил України. Чому прямо названі лише Сили спеціальних операцій Збройних сил України – питання відкрите. Можна припустити, що законодавець мав намір відзначити особливу значущість саме цього роду сил у структурі такого органу.

Такі законодавчі підходи, незважаючи на окреме вживання понять військові формування та правоохоронні органи в одному логічному ланцюзі, тяжіють до розуміння військових формувань як таких, що забезпечують правопорядок, а отже, мають правоохоронний функціонал.

У Законі України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25 березня 1992 року № 2232-ХІІ (ч. 1 ст. 1 «Військовий обов'язок») зазначено, що захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є конституційним обов'язком громадян України [9]. Отже, військовий обов'язок, який фактично реалізується першочергово через службу у військових формуваннях, означає захист держави, її незалежності та територіальної цілісності. А отже, і захисту правопорядку як такого.

Своєю чергою, Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII (п. 16 ст. 1) вказує, що сектор безпеки і оборони – система органів державної влади, Збройних сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України **за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз**, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України [11] (виділено автором).

Одразу впадає в очі, що, з одного боку, законодавець виокремлює військові формування, правоохоронні органи, а також державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями. Однак, з іншого боку, очевидним є, що наведене законодавче формулювання об'єднує військові формування, правоохоронні органи та державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями за функціональним призначенням у частині забезпечення захисту національних інтересів України. Спрощуючи, їх об'єднує спільна правоохоронна функція в частині забезпечення національної безпеки.

Своєю чергою, у п. 17 ст. 1 цього Закону розтлумачено, що сили безпеки – правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту та інші органи, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України [11]. А сили оборони – Збройні сили України, а також інші утворені відповідно до законів України військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення оборони держави (п. 18 ст. 1) [11].

Тобто правоохоронні органи та органи спеціального призначення з правоохоронними функціями названі в одному логічному ряді із військовими формуваннями як сили оборони. Проте водночас такі правоохоронні органи та органи спеціального призначення з правоохоронними функціями належать, на відміну від військових формувань, до сил безпеки.

У цілому, вживання законодавцем різних термінів, які збігаються за змістом, вносять лише плутанину в розуміння змісту та обсягу родового поняття «правоохоронні органи». Таке, є підстави припускати, пов'язане з тим, що в системі державних органів є ті, які здійснюють лише! правоохоронні функції (як от Національна поліція, прокуратура Національне антикорупційне бюро України тощо) та державні органи, які, поряд з іншими, мають правоохоронні функції.

Вихідною ж точкою повинен слугувати законодавчий припис про те, що правоохоронними є органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. А відтак доцільним є прицільний огляд нормативних положень про окремі військові формування, їх повноваження.

Так, у ч. 1 ст. 1 Закону України «Про Збройні Сили України» від 6 грудня 1992 року № 1934-XII вказано, що Збройні сили України – це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності. А в ч. 3 цієї ж статті зазначено, зокрема, що з'єднання, військові частини і підрозділи Збройних сил України відповідно до закону можуть залучатися до боротьби з тероризмом і піратством, заходів щодо здійснення захисту життя, здоров'я громадян та об'єктів (майна) державної власності за межами України, забезпечення їх безпеки та евакуації (повернення), протидії незаконним перевезенням зброї і наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів у відкритому морі, ліквідації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, кризових ситуацій. Вочевидь, що такий перелік напрямків, до яких можуть залучатися Збройні сили України, безсумнівно свідчить про їх широ-

ку правоохоронну функцію, яка включає не лише оборону держави.

Про спільність правового статусу Збройних Сил України та інших правоохоронних органів свідчить також положення п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про Збройні сили України» від 6 грудня 1992 року № 1934-XII, яка, зокрема, визначає, що дія цього Закону поширюється на військовослужбовців Збройних сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань та **правоохоронних органів спеціального призначення, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями**, Служби зовнішньої розвідки України, розвідувального органу Міністерства оборони України, розвідувального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі – **військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів**) (виділено автором).

Своєю чергою, Закон України «Про основи національного спротиву» від 16 липня 2021 року № 1702-IX у п. 16 ст. 1 визначає, що територіальна оборона – система загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються в мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для **надання допомоги в захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій** [13] (виділено автором). Це також дає додаткові аргументи на користь того, що Сили територіальної оборони Збройних сил України як їх структурний підрозділ має очевидні правоохоронні функції, а відтак підпадає під поняття правоохоронних органів.

Закон України «Про Національну гвардію України» від 13 березня 2014 року № 876-VII закріплює, що Національна гвардія України є **військовим формуванням з правоохоронними функціями**, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних пося-

гань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки [12] (ч. 1 ст. 1) (виділено автором). Вказівка на те, що таке формування має правоохоронні функції є достатньою підставою вважати, що воно належить до родового поняття «правоохоронних органів». Оскільки доцільно повторитись Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року № 3781-XII до правоохоронних органів відносить «інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [10].

Доцільним є звернення і до Закону України «Про Службу безпеки України» від 25 березня 1992 року № 2229-XII. Це також орган, який має «змішані» функції – і оборонні (військові), і спрямовані на забезпечення безпеки (правоохоронні функції у вузькому розумінні). Так, ч. 1 ст. 1 цього Закону вказує, що Служба безпеки України – державний орган спеціального призначення **з правоохоронними функціями**, який забезпечує державну безпеку України [14] (виділено автором). А ст. 2 закріплює, що на Службу безпеки України покладається в межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

Отже, в силу «змішаних» повноважень Служба безпеки України має ознаки і правоохоронного органу, і власне військового формування.

Про нормативну «сплетеність» правоохоронних і суто військових обов'язків військових формувань свідчить і ст. 3 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» від 20 грудня 1991 року № 2011-XII [15]. Так, у п. 1 ч. 1 цієї статті зазначено, що дія цього Закону поширюється на військовослужбовців Збройних сил України, інших утворених відповідно до законів України військових **формувань та правоохоронних органів спеціального призначення, державних орга-**

нів спеціального призначення з правоохоронними функціями, Служби зовнішньої розвідки України, розвідувального органу Міністерства оборони України, розвідувального органу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони державного кордону, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (далі – військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів), які проходять військову службу на території України.

Висновки

У цілому, проведений аналітичний огляд дає підстави для висновку, що військові формування як такі, що забезпечують захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, забезпечують схоронність певної частини державного правопорядку, а тому є правоохоронними органами.

Звичайно, питання, пов'язані з правовим статусом військових формувань та їх представників (військовослужбовців), повинні вирішуватися системно, з урахуванням специфіки тих чи інших правовідносин. Однак, з чітким розумінням того, що військові формування відносяться до родового поняття правоохоронних органів.

Врешті, проведений аналіз лише засвідчив відсутність чіткої законодавчої вказівки на військові формування як правоохоронні органи. Висловлені висновки базуються на системному тлумаченні законодавчих приписів. А тому, вочевидь, більш чіткі законодавчі підходи *de lege ferenda* в частині визначення ознак та системи правоохоронних органів зняли б «одвічну» потребу в доктринальних спробах сформувавши перелік тих органів, які слід відносити до правоохоронних.

Література

1. Бандурка А.Н. Судебные и правоохранительные органы Украины. Х.: Университет внутренних дел, 1999. 350 с.
2. Бородін Д.І. Правоохоронні органи України: поняття та функції. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 2. С. 47-51.
3. Великий тлумачний словник (ВТС) сучасної української мови. Словopedia. URL:

<http://slovopedia.org.ua/93/53407/960026.html> (дата звернення: 16.04.2025).

4. Конституція України від 28 червня 1996 року 254к/96ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 16.04.2025).

5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n738> (дата звернення: 16.04.2025).

6. Куліш А.М. Щодо визначення поняття «правоохоронні органи». *Право і безпека*. 2005. № 4(5). С. 90-93.

7. Лихова С.Я. Про визначення поняття «правоохоронні органи». *Радянське право*. 1984. № 11. С. 74-76.

8. Осадчий В.І. Правоохоронні органи як суб'єкти кримінально-правового захисту. *Право України*. 1997. № 11. № 71-75.

9. Про військовий обов'язок і військову службу: Закону України від 25 березня 1992 року № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#n779> (дата звернення: 16.04.2025).

10. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 року № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення: 16.04.2025).

11. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 16.04.2025).

12. Про Національну гвардію України: Закон України від 6 грудня 1992 року № 1934-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18?find=1&text=бойов#w1_20 (дата звернення: 16.04.2025).

13. Про основи національного спротиву: Закон України від 16 липня 2021 року № 1702-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#n6> (дата звернення: 16.04.2025).

14. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 року № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 16.04.2025).

15. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20 грудня 1991 року № 2011-XII.

SUMMARY

The article provides a legal analysis of the issue of whether military formations can be classified as law enforcement agencies.

The answer to the question of whether military formations belong to law enforcement agencies not only affects the scope of the Law of Ukraine “On State Protection of Judiciary and Law Enforcement Officers” of December 23, 1993, No. 3781-XII in relation to these individuals but also determines their legal status in other legal relations. For example, understanding whether military formations are considered law enforcement agencies is crucial for the criminal law qualification of interference with the exercise of their powers.

The legislator, in the Law of Ukraine “On State Protection of Judiciary and Law Enforcement Officers” of December 23, 1993, No. 3781-XII, establishes an open list of law enforcement agencies, indicating that they perform law enforcement or law application functions. However, it does not specify that the law enforcement content of their powers is the primary aspect of their legal status, merely noting the presence of law enforcement functions.

Therefore, the scientific review focused on the analysis of the provisions of Ukrainian laws defining the legal status of certain military formations, specifically those related to the powers for ensuring law and order. These include: the “Law on Military Duty and Military Service” of March 25, 1992, No. 2232-XII; the “Law on National Security of Ukraine” of June 21, 2018, No. 2469-

VIII; the “Law on the Armed Forces of Ukraine” of December 6, 1992, No. 1934-XII; the “Law on the Fundamentals of National Resistance” of July 16, 2021, No. 1702-IX; the “Law on the National Guard of Ukraine” of March 13, 2014, No. 876-VII; the “Law on the Security Service of Ukraine” of March 25, 1992, No. 2229-XII; and the “Law on Social and Legal Protection of Military Personnel and Their Families” of December 20, 1991, No. 2011-XII.

The conducted analytical review of legislative provisions that define the powers of military formations leads to the conclusion that military formations, as entities ensuring the defense of the homeland, independence, and territorial integrity of Ukraine, maintain the integrity of a certain part of state law and order, and therefore, are law enforcement agencies.

Moreover, the analysis reveals the absence of a clear legislative indication of military formations as law enforcement agencies. The conclusions drawn are based on the systematic interpretation of legislative provisions. Therefore, more precise legislative approaches de lege ferenda regarding the definition of characteristics and the system of law enforcement agencies would eliminate the “eternal” need for doctrinal attempts to create a list of agencies that should be classified as law enforcement.

Keywords: law enforcement agencies, military formations, Armed Forces of Ukraine, serviceman, law and order.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення: 16.04.2025).

16. Римський статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588?find=1&text=аррес#w1_3 (дата звернення: 16.04.2025).

17. Ясиновський П.В. Відмежування військових формувань від правоохоронних органів при кваліфікації за ст. 114-1 Кримінального кодексу України. *Київський часопис права*, 2024. № 1. С. 247-251. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/431/417> (дата звернення: 16.04.2025).